

A VÍZGAZDÁLKODÁS METEOROLÓGIAI VONATKOZÁSAI

Budapest, 2016. november 24-25.

**A MEZŐGAZDASÁGI
VÍZGAZDÁLKODÁS MÓDSZEREI
A VÍZFELHASZNÁLÁS
CSÖKKENTÉSÉRE**

**Jolánkai Márton, Kassai M. Katalin, Tarnawa Ákos, Pósa Barnabás,
Birkás Márta**

Szent István Egyetem, Növénytermesztési Intézet

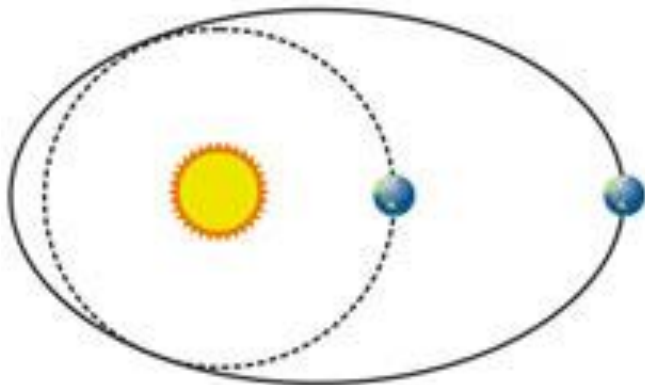

A klímaváltozás

Éghajlatváltozás volt, van és lesz. Az emberi civilizáció létét, jelenlegi társadalmi-gazdasági szerkezetét egy interglaciális földtörténeti léptékkal mérhető „kegyelmi pillanatának” köszönheti.

Az emberi társadalom élelmezését és közvetlen létszükségleti alapanyagait előállító mezőgazdaság működtetését a folyamatos alkalmazkodás jellemzi.

Milankovitch Cycles

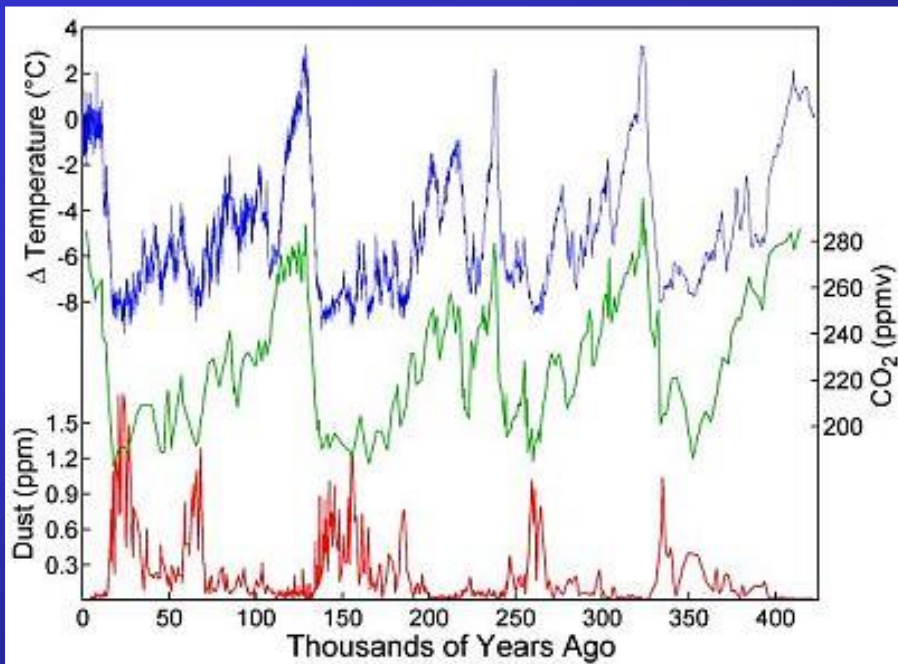
Eccentricity

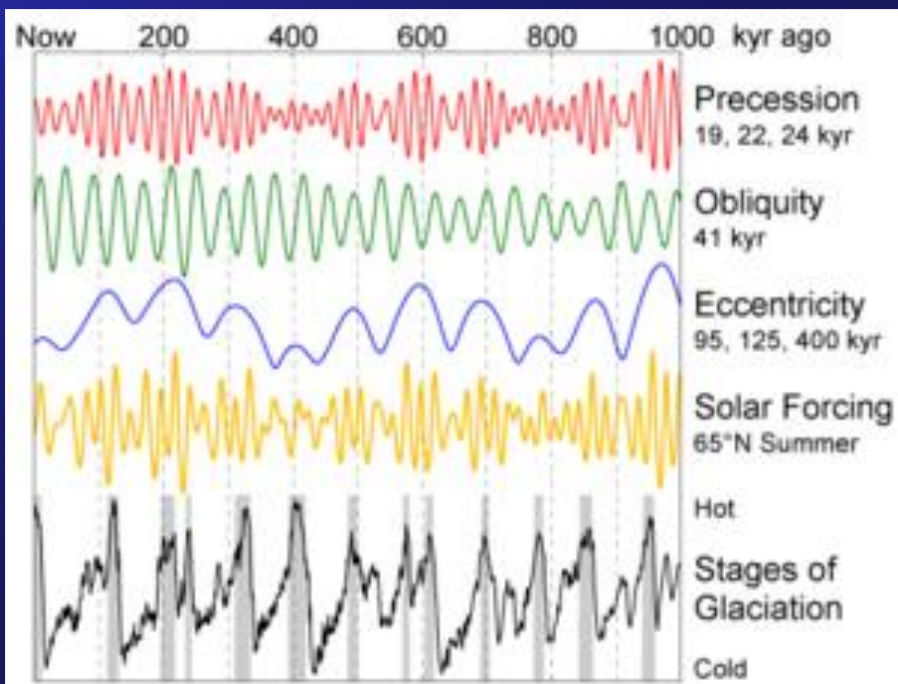
Obliquity

Precession

Az éghajlatváltozás egy időrendileg mérhető és meghatározható jelenség, amelynek jellemzője a hőmérséklet változás, és egyes légkör fizikai és kémiai tényezők változása.

Az éghajlatváltozást kiváltó elemek közül elsődlegesen a precesszió és a nap-tevékenységek hatása bizonyítható matematikailag

Az éghajlatváltozás újabb problematikus tényezője az emberiség túlszaporodása bolygónkon. A Homo sapiens eredeti 100-350.000-es populációja 7,5 milliárdra nőtt. Ez két tényezőt is jelent.

Az egyik e populáció ökológiai lábnyoma.

A másik pedig e tömeg élelmezése, és egyéb igényeinek kielégítése.

Mindkettő kulcsszereplője a víz.

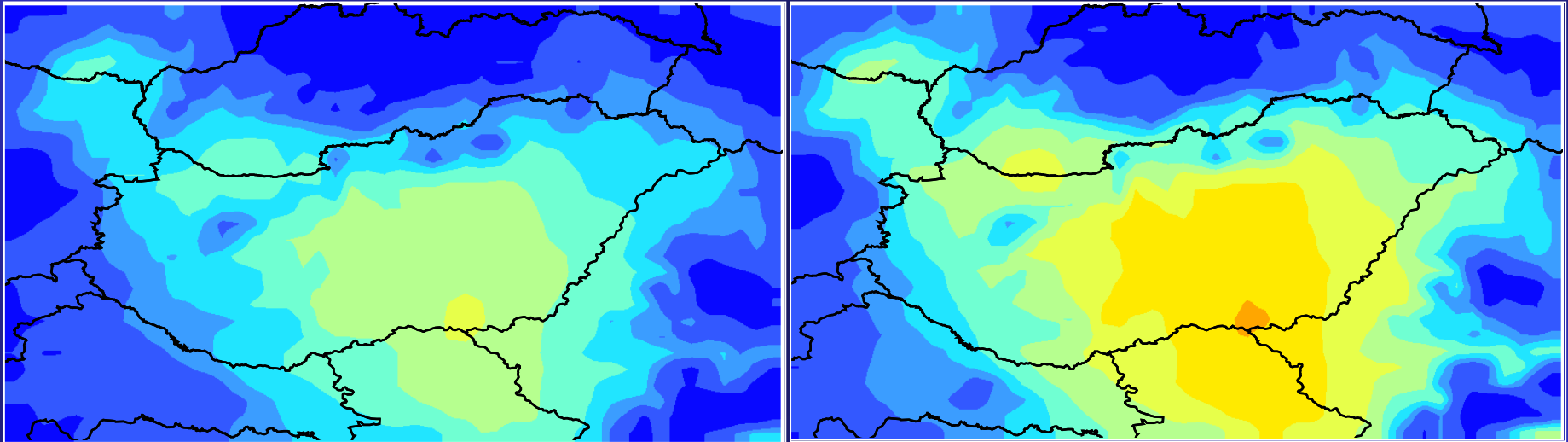

Aszály

Növényélettani szempontból az aszály olyan mértékű vízhiány, amely a növényegyed, vagy egy adott populáció számára visszafordíthatatlan károsodást okoz.

Aszályindex változások Magyarországon (1961-2030) az IPCC A2 scenario alapján

1961–1990

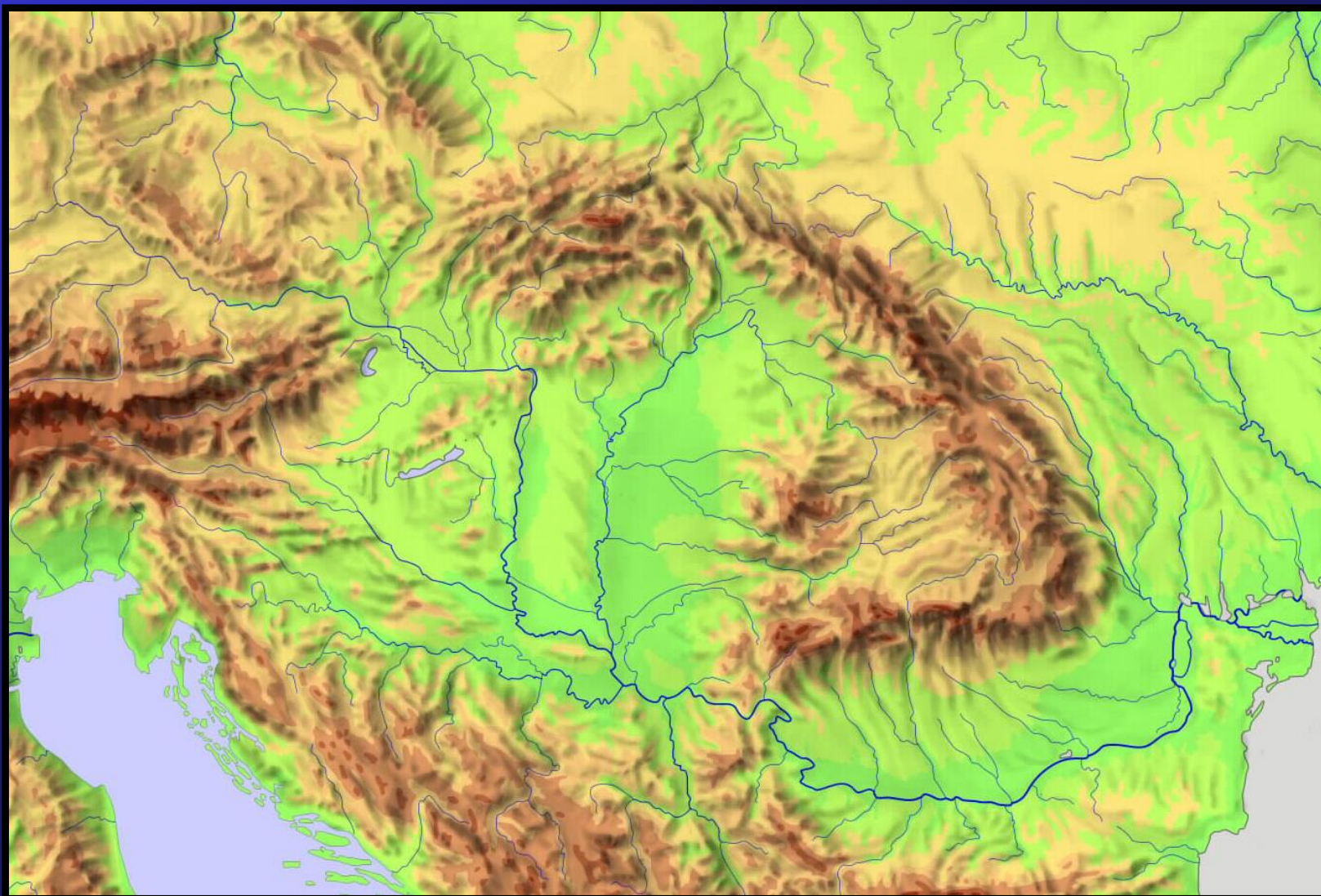
2001–2030

A termőhely

A Kárpát-medence

Klimatikus adottságok

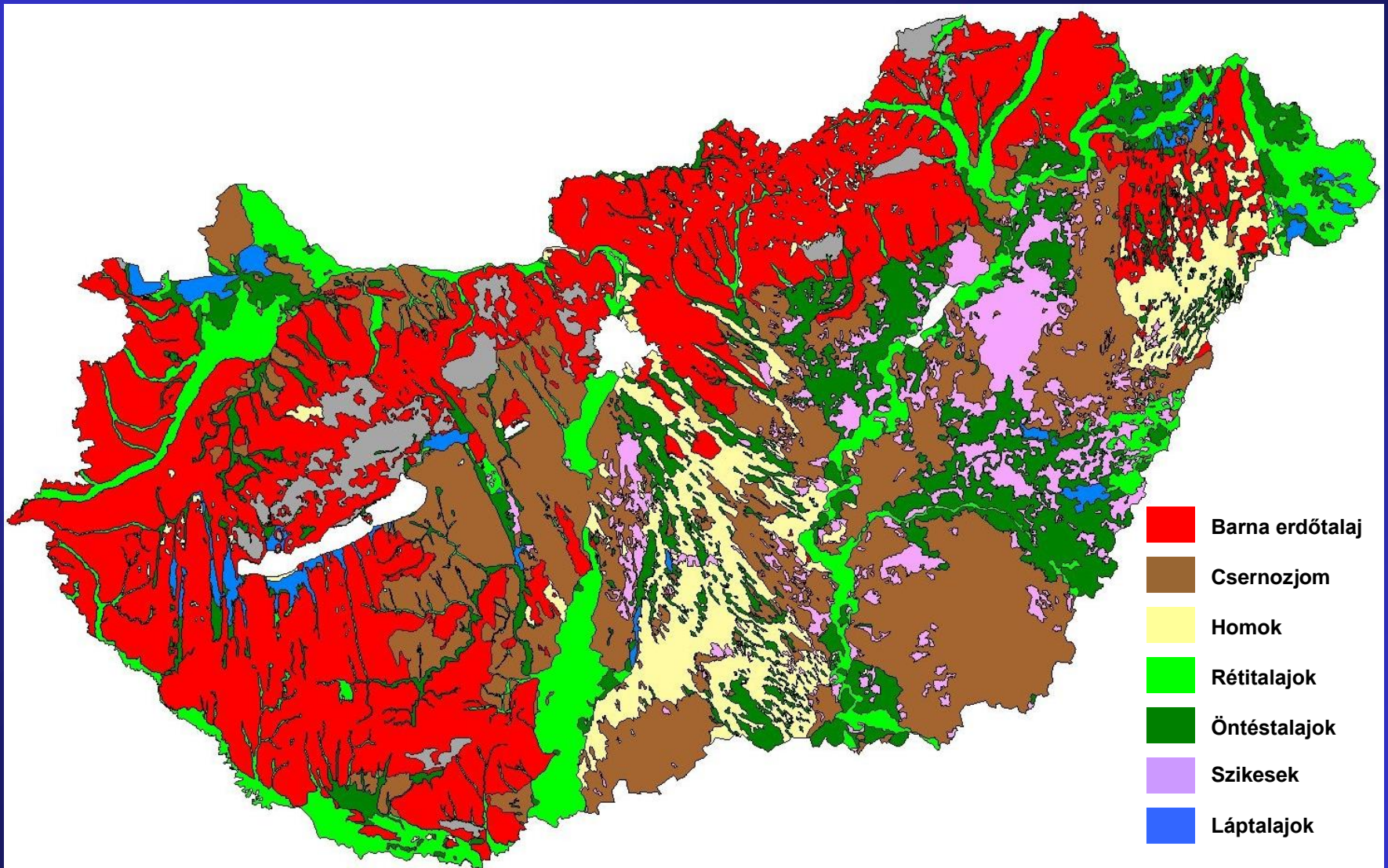
Éves átlagos csapadék	580 mm
Éves átlaghőmérséklet	11 °C
Tengerszint feletti magasság	78-1014 m
Vegetációs idő hőösszege	1280-1465 °C
Száranyag termelés	8,3-17,6 t/ha/év
Fotoszintetikusan aktív sugárzás	1518-1612 MJ/m²
Hóborított napok száma	41 nap/év

A talaj

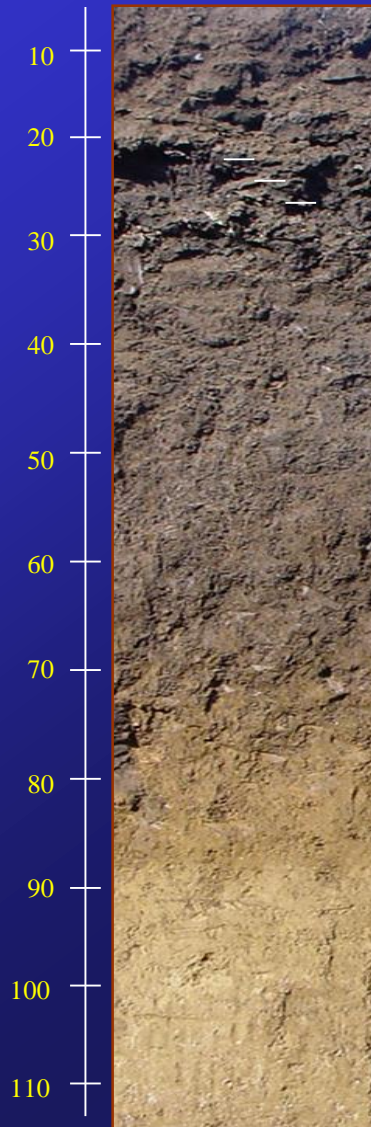

Magyarország talajai

A talajszelvény szerkezete

„A” szint, vagy feltalaj, morzsás szerkezetű, színe sötétebb, ami a szervesanyag jelenlétére utal.

„B” szint, vagy altalaj, amely átmeneti réteget képez, számos komponense a feltalajból mosódott le.

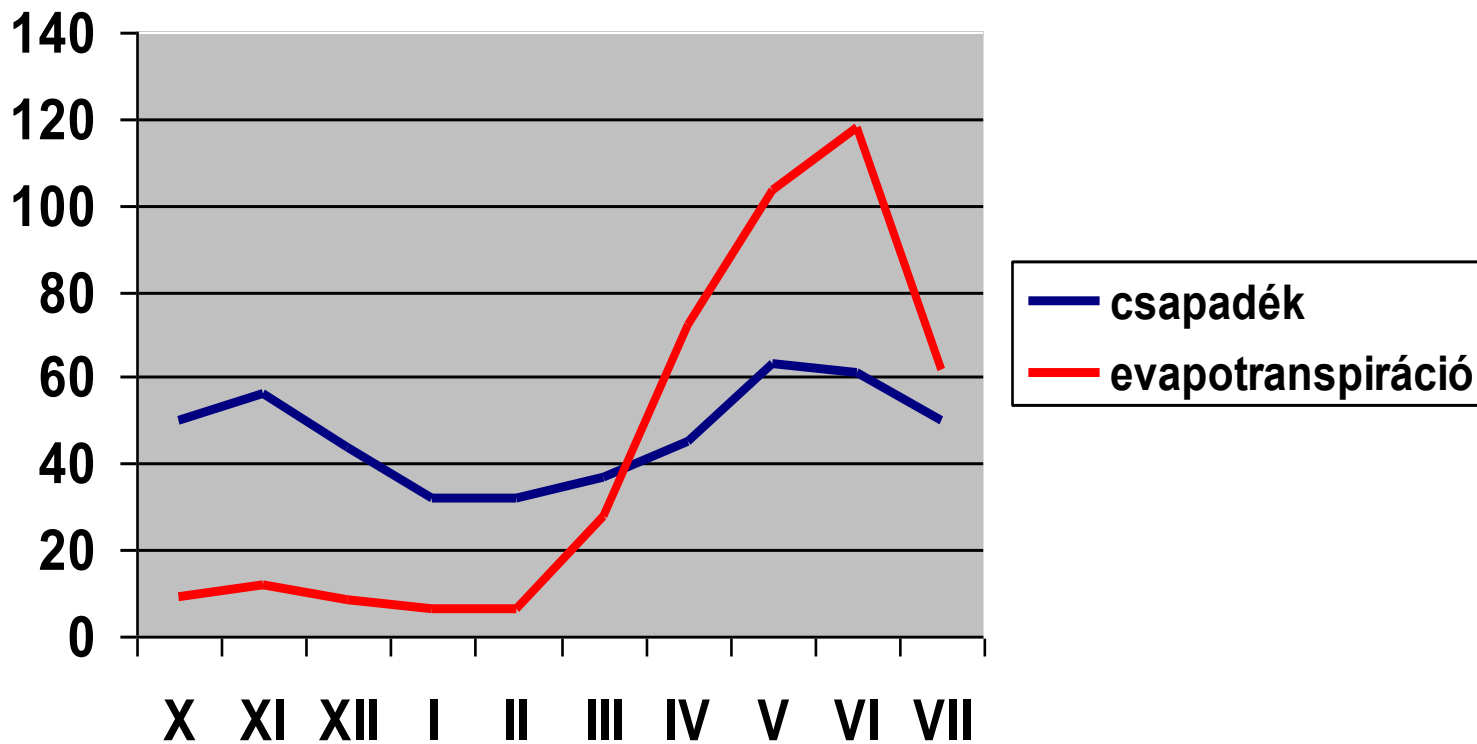
„C” szint, - nem talaj – amely az anyakőzetet, illetve annak mállástermékeit tartalmazza.

A víz

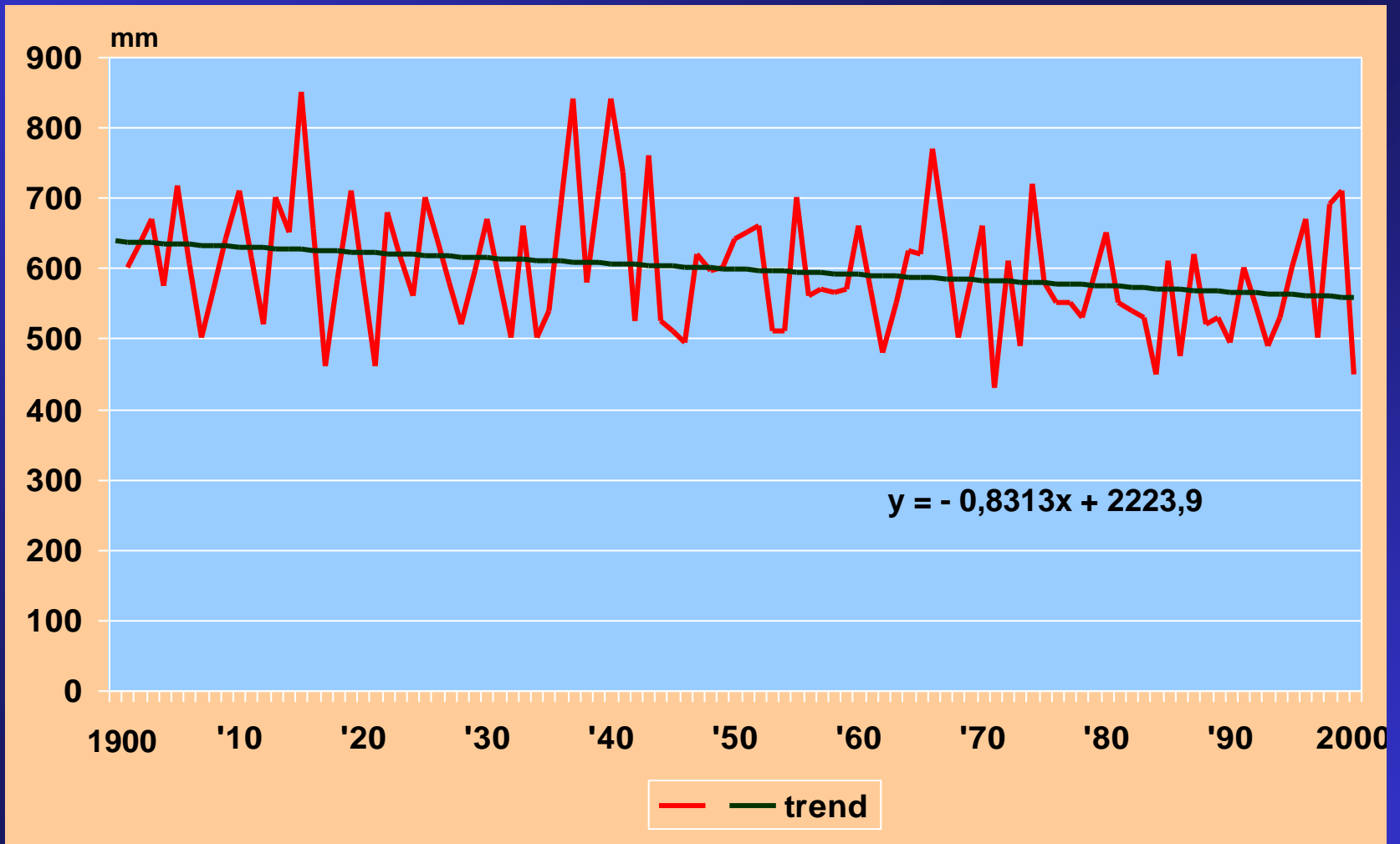
A búza evapotranspirációs vízmérlege

Gödöllő, 50 éves csapadékátlag, mm

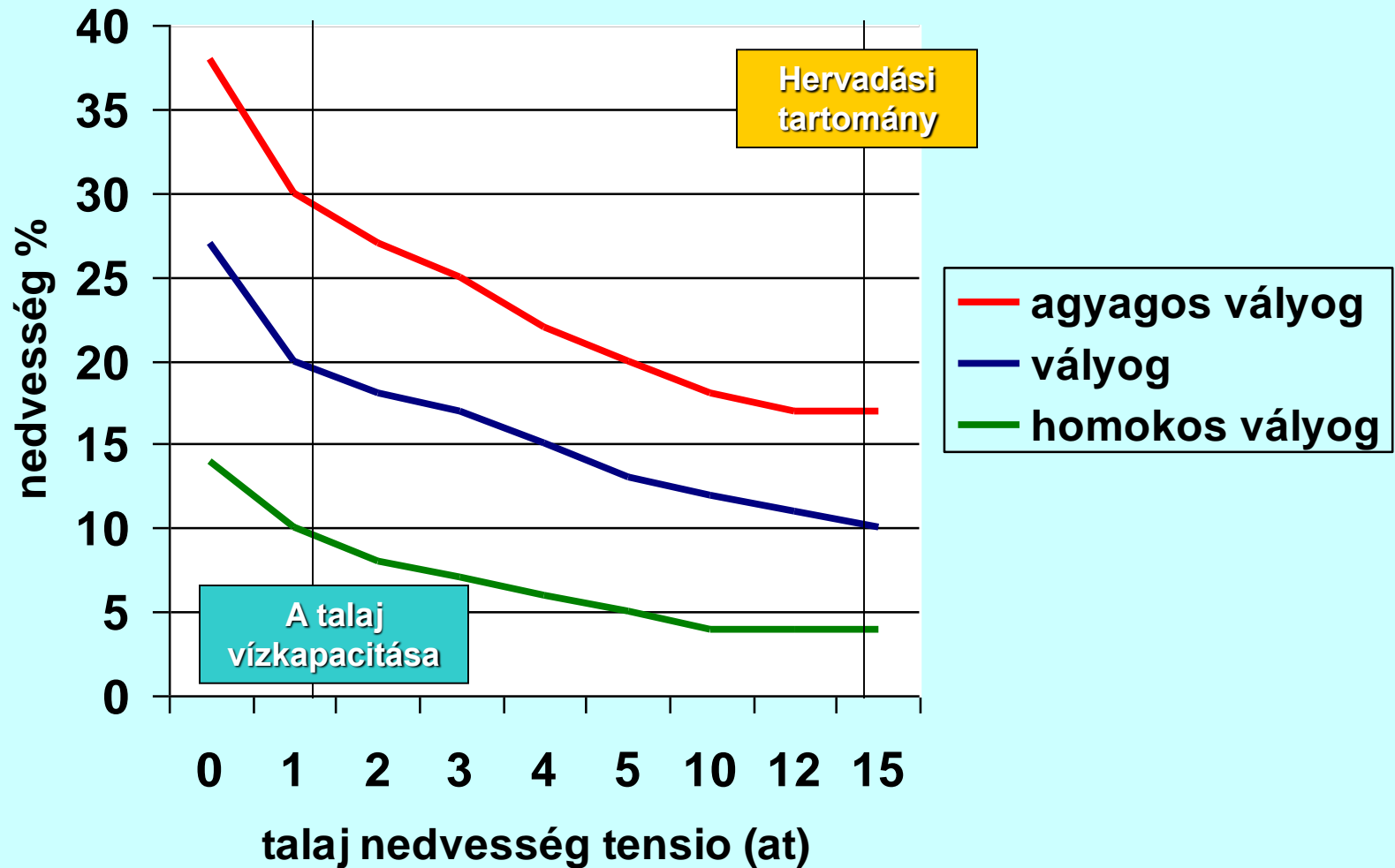

Az éves csapadék mennyisége Magyarországon

Vahava, 2007

A talaj vízmegtartó képessége

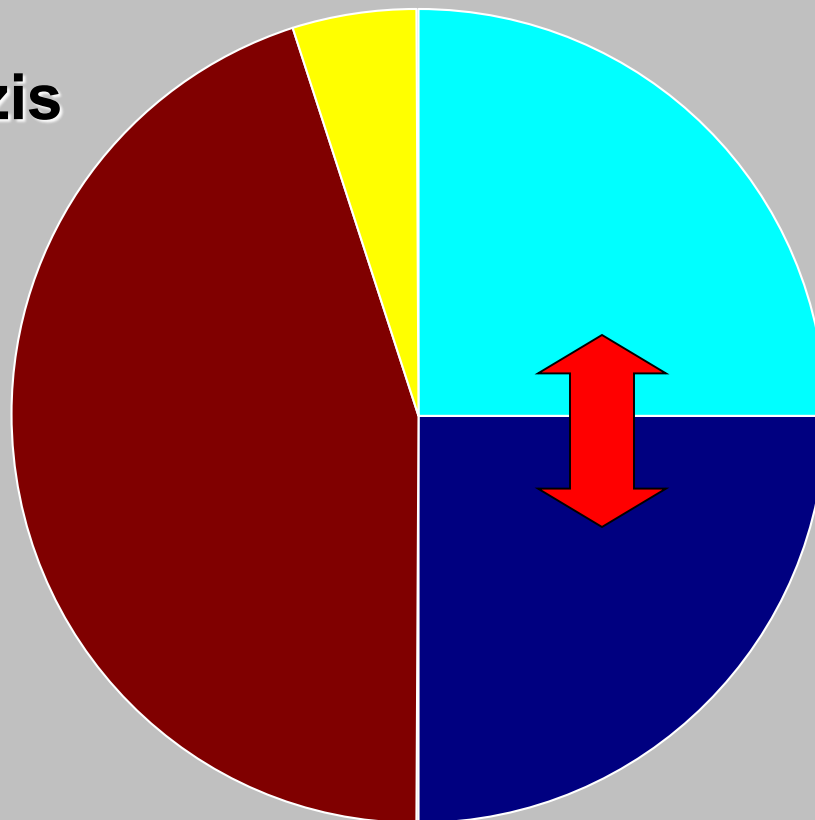

A talajművelés

A talajművelés

Mountford modell

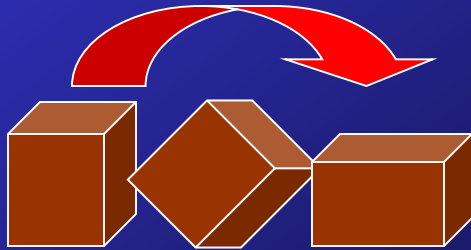
Szilárd fázis

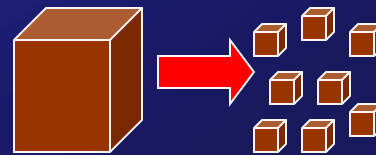
Pórustér

A talajművelés alapelemei

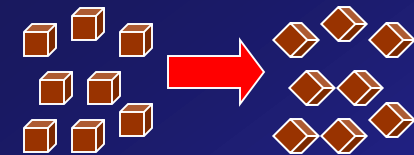
forgatás

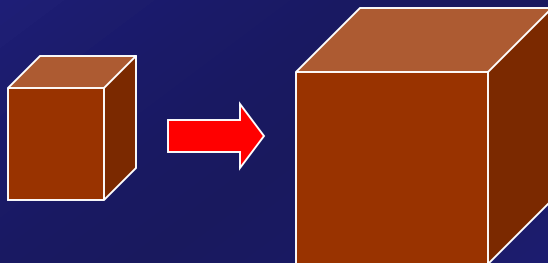
aprítás

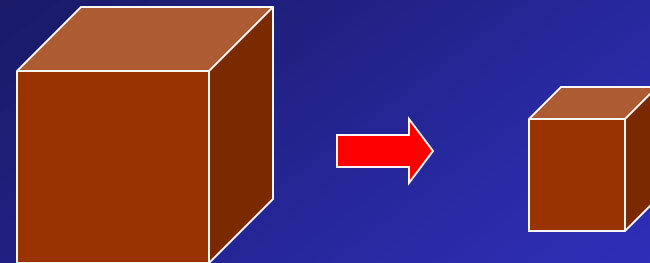
keverés

lazítás

tömörítés

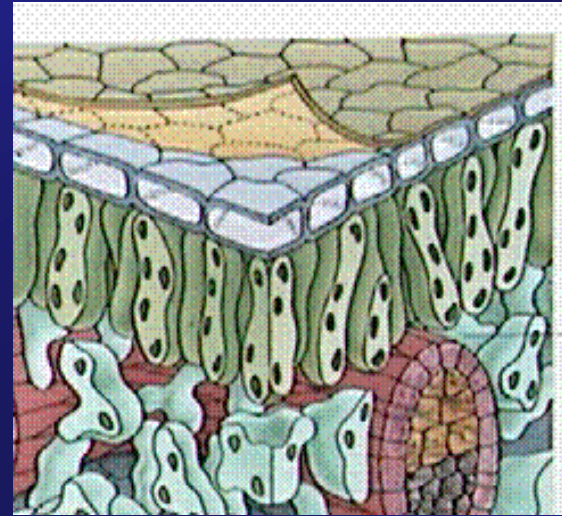

A növény

Fotoszintézis

klorofill

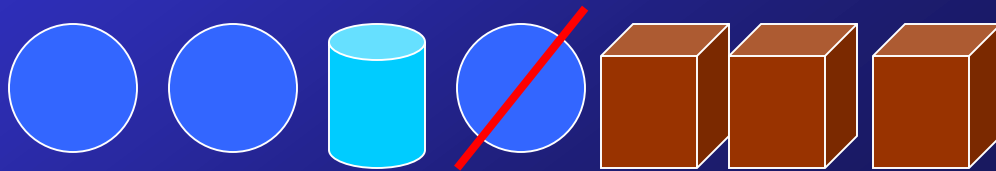

széndioxid + víz + energia = szénhidrát + oxigén

A növény tápanyagai

C O H N P S K Mg Ca ....

Tápanyagvisszapótlás

A tápanyagfelvétel mechanizmusa

Ozmózis

Turgor

Transpiráció

Respiráció

Transzlokáció

A termesztéstechnológia elemei

- Talajelőkészítés, tápanyagellátás, növényvédelmi kezelések
- Vetés
- Növényápolás
- Állománykezelések – tápanyagellátás, növényvédelem
- Öntözés
- Betakarítás
- Termény tisztítás, feldolgozás, tárolás.

A szárazság okozta termés-csökkenés mérséklésének lehetőségei

Biológiai alapok fejlesztése

Termesztéstechnológia

Vízmegőrző talajművelés

A talaj szerves anyag készletének megőrzése

Megfelelő tápanyag utánpótlás

Öntözés

Forrás

Veisz Ottó és Varga Balázs

Esőztető öntözés

Barázdás öntözés

Lineár

Lutz kerék

Árasztásos öntözés

Csepegtető öntözés

**A SZIE
Növénytermesztési
Intézetének
klímakár csökkentő
kutatásai**

Vázlatos áttekintés a SZIE Növénytermesztési Intézetében jelenleg folyó, az Agrárklíma.2 részét képező klíma-alkalmazkodási kísérletek eredményeiről amelyek a növénytermesztési és a földműveléstan kutatások során születtek, és amelyek érdeemben befolyásolni képesek a szabadföldi vízfelhasználást.

Talaj termékenység megőrzés technológiai megoldásai a klímaváltozásra felkészülés során (SZIE, Birkás Márta)

Alkalmazkodás a gyepgazdálkodásban és a gyepre alapozott állattartásban (SZIE, Tasi Julianna)

Ültetvényes technológiák, agroerdészet - Fás és lágyszárú energianövények szántóföldi termesztése (SZIE, Percze Attila)

Agroökológiai és cönológiai változások kockázatai mezőgazdasági rendszerekben (SZIE, Jolánkai Márton, Tarnawa Ákos)

A mezőgazdasági vízgazdálkodás feltételei

Gazdasági feltételek:

Stabil és kiszámítható agrárpolitika (CAP és nemzeti);

Vízgazdálkodási politika (stratégia) és keretterv;

Birtokviszonyok rendezése.

Biológiai feltételek:

Növénytermesztési és talajművelési módszerek alkalmazása;

Agroökológiai és cönológiai problémák kezelése;

Megfelelő vízgazdálkodású, alkalmazkodóképes növényfajták nemesítése.

Műszaki feltételek:

Korszerű növénytermesztési és talajművelési eszközök biztosítása;

Az adott körülményekhez igazodó öntözőberendezések és rendszerek létrehozása, üzemeltetése.

Köszönöm figyelmüket

